

OPONENENSKÝ POSUDOK

Študijný odbor: 7.4.2. Verejné zdravotníctvo
Autor habilitačnej práce : doc. PhDr. Magdaléna HAGOVSÁ, PhD., Cert.MDT
Názov habilitačnej práce :
Prevalencia inkontinencie moču u športovkýň
Oponent : prof. MUDr. Ivan ROVNÝ, PhD., MPH
Pracovisko : Katedra zdravotníctva Katolíckej univerzity Ružomberok

Inkontinencia moču predstavuje závažný, medicínsky, sociálny a ekonomický problém aj u populácie nešportovcov. Týchto k vôli nepriaznivému sociálnemu efektu tohto ochorenia sa veľa pacientov trápi, pociťuje hanbu pripustiť, že to je pre nich problém a snaží sa inkontinenciu zatajiť resp. neskoro vyhľadá pomoc lekára.

Inkontinencia moču vedie často k depresii, bez ohľadu na to, akú vekovú skupinu pacientov tento problém postihuje a má negatívny vplyv na ich sebavedomie a psychickú pohodu. Ale opatrenia primárnej, sekundárnej a terciárnej prevencie je možné znížiť prevalenciu a spomaliť vývoj ochorenia.

Autorka habilitačnej práce sledovala športovkyne, ktoré sa venovali 10 rôznym druhom športu s vysokou intenzitou fyzickej aktivity. Uvedené športy sú najčastejšie druhy športov v našej krajine. Vybrala si populáciu mladých športovkýň, aby sa monitorovala prevencia vzniku stresovej inkontinencie moču (SIM) u rizikového faktora - pravidelnej a dlhotrvajúcej vysoko intenzívnej fyzickej aktivity. Intenzita tréningu má vplyv na symptómy inkontinencie moču v porovnaní so strednou a nízkou intenzitou fyzickej aktivity. Okrem športovkýň do sledovaného súboru boli zaradené aj nešportovkyne s nízkou intenzitou fyzickej aktivity.

Z tohto hľadiska ako i skutočnosti, že všeobecná problematika o danej téme bola odvysielaná v STV v 25. týždni minulého roku považujem tému habilitačnej práce za aktuálnu.

Štruktúra práce

Práca má celkovo 114 strán, je vhodne doplnená tabuľkami, rozsiahly je zoznam použitej literatúry, z ktorých značná časť je svetového písomníctva.

Obsahom habilitačnej práce boli i tri prierezové štúdie, ktorých autorkou je docentka PhDr. Habovská, jedná sa o tieto štúdie :

1. Prevalencia inkontinencie moču u žien vykonávajúcich šport s vysokou intenzitou fyzickej aktivity
2. Vplyv druhu športu a intenzity fyzickej aktivity na výskyt stresovej inkontinencie moču
3. Dopad intenzity fyzickej aktivity na prevalenciu stresovej inkontinencie moču u žien

Cieľom

- **prvej časti práce** bolo monitorovanie prevalencie symptómov stresovej a zmiešanej inkontinencie moču u športovkýň s vysokou intenzitou fyzickej aktivity, ďalším cieľom bol porovnanie symptómov inkontinencie moču a kvality života športovkýň

- **cieľom druhej časti práce** bolo zistenie prevalencie a rizika výskytu SIM u jednotlivých druhov športu s vysokou intenzitou fyzickej aktivity s následným dopadom na kvalitu života

- **cieľom tretej časti práce** bolo zistiť prevalenciu symptómov stresovej inkontinencie moču u športovkýň (s vysokou intenzitou fyzickej aktivity) a nešportovkýň (s nízkou intenzitou fyzickej aktivity) podľa vypočítanej pomocou dotazníka IPAQ, ďalším cieľom bolo zistiť vzťahy medzi SIM, intenzitou fyzickej aktivity a kvalitou života

V ďalšej časti habilitačnej práce autorka:

- **definuje inkontinenciu moču** (inkontinencia moču je samovoľné, objektívne dokazateľné unikanie moču, ktoré predstavuje hygienický a spoločenský problém)

- **typy inkontinencie** (stresová inkontinencia je nedobrovoľný únik moču pri námahe, kýchaní a kašľaní. Chýbajú príznaky hyperaktívneho močového mechúra - urgencia, noktúria, enuréza, dochádza k mimovoľnému úniku moču, pri ktorom intravezikálny tlak prevyšuje tlak intrauterálny bez súčasného

st'ahu steny močového mechúra..., stresová inkontinencia je zapríčinená kombináciou intrinckej (uretrálny sfinkter), extrinckej (svalstvo panvového dna) a anatomickej poruchy (podporné štruktúry) uzáverového mechanizmu uretry.

Typy inkontinencie:

- inkontinencia z pretekania
- stresová inkontinencia (oslabené svaly panvového dna, zvýšený intraabdominálny tlak
- urgentná inkontinencia (nadmerná citlivosť močového mechúra, neurologické poruchy)

Delenie inkontinencie podľa stupňa závažnosti:

1. stupeň - moč odteká pri silnom zvýšení vnútrobrušného tlaku (dvíhanie ťažkého bremena, kašeľ, smiech šport, tanec)
2. stupeň - moč uniká pri bežnej fyzickej činnosti, pri miernom zvýšení vnútrobrušného tlaku (beh, chôdza po schodoch, kýchanie), môže sa vyskytovať počas spánku
3. stupeň - moč nemožno udržať ani v pokoji bez zvýšenia vnútrobrušného tlaku

Klasifikácia stresovej inkontinencie moču - typ 0 - 3

Urgentná inkontinencia moču - senzoričká, motorická

Zmiešaná

Prevalencia inkontinencie moču u žien

- v súčasnosti priemerná prevalencia inkontinencie moču sa vyskytuje v rozsahu 20 - 30% a v polovici prípadov je klasifikovaná ako stresová inkontinencia, odhadovaná prevalencia inkontinencie moču u žien dosahuje hodnotu 5% u mladých žien 14 - 41% u žien v strednom veku a vo veku nad 60 rokov sa zvyšuje na 44 - 72% u šesťdesiatročných žien , v slovenskej populácii boli výsledky porovnateľné.

Prevalencia inkontinencie moču u športovkýň

- vyššia prevalencia stresovej inkontinencie moču bola zistená u mladých žien, ktoré pravidelne vykonávajú športy s vysokou intenzitou fyzickej aktivity (28 - 68%),pri zvýraznení inkontinencie moču, mnohé ženy prestávajú športovať, aby eliminovali únik moču počas športovej aktivity. Problém hanby je dôvodom, prečo ženy nekonzultujú tento problém s lekárom, tak zostáva inkontinencia moču nediodnostikovaná a neliečená a športovkyne používajú stratégiu, ako nosenie vložiek, preventívne močenie a kontrola prijmu tekutín.

Incidencia

- incidencia inkontinencie moču je vysoká, každá druhá žena vrátane mladých žien má v priebehu života ťažkosti s udržaním moču, incidencia inkontinencie u žien sa pohybuje v rozpätí 3-11% nezávisle od veku a rastie so stárnutím sledovaných žien. Najnižší výskyt bol vo vekovej skupine 30 - 39 rokov (3 %), najvyšší výskyt v skupine starších ako 80 rokov (55,6%) Rizikové faktory

Rizikové faktory inkontinencie moču

- sem patrí - **zmeny väziva v tkanive okolia močovej trubice, vek a obezita**
- inkontinenciu moču postihuje častejšie ženy **bielej rasy**
- vek - patrí medzi hlavné rizikové faktory, inkontinencia sa z toho dôvodu najčastejšie vyskytuje u staršej populácie, prevalencia inkontinencie moču má dva vrcholy, prvý v 5.dekáde života a druhý v 8. dekáde života,
- **menopauza** spôsobuje zmeny v oblasti dolných močových ciest, následkom čoho môže byť inkontinencia,
- **prolaps panvového dna** je tiež často príčinou inkontinencie,
- významný vplyv na vznik inkontinencie moču **má počet pôrodov, spôsob pôrodu, hmotnosť plodu a trvanie pôrodu,**
- rizikovým faktorom sú aj **operácie v oblasti malej panvy a liečba spojená s ožarovaním**
- **častý je výskyt inkontinencie u neurologických a psychiatrických ochoreníach**
- k neovplyvniteľným rizikovým faktorom patria **genetické faktory**
- inkontinencia častejšie postihuje ženy

- k ďalším rizikovým faktorom patria infekcie močových ciest, inkontinencia stolice, môže sa vyskytovať pri depresii, niektoré lieky a drogy môžu vedľajšími účinkami ovplyvňovať mechanizmus inkontinencie

- nadmerná fyzická aktivita - pretrvávajúce intenzívne a časté zvýšenie vnútrob brušného tlaku súvisiace s nadmernou fyzickou aktivitou

Ďalšie časti habilitačnej práce sa venujú funkcii dolného močového ústrojenstva (teória udržania moču - teórii transmisie tlaku, teórii hamaky, integrálnej teórii, normálna milčia...), mechanizmu kontinencie (anatomické a funkčné predpoklady, CNS, patofyziológii inkontinencie, funkčnej anatómii svalov panvového dna u ženy a muža, dysfunkcia svalov panvového dna - vrátane športovkýň majúci svaly panvového dna viac preťažené a slabšie, výskyt inkontinencie moču u jednotlivých športov, prevalencia u mladých nulipár, elitných atletiek sa pohybuje od 0%, anpr. u golfistiek, po 80% u trampolist, vyššia prevalencia bola zistená u gymnastiek a u loptových hráčov. Autorka habilitačnej práce sa venovala fyzioterapii inkontinencii moču (funkčnej diagnostike, vyšetrovaciemu protokolu, inšpekcii a palpácii, testovaniu (v prxi sa najčastejšie používajú P - W test, 1 - hodinový test, 12 - hodinový test, Marshallov test, Froewisov test, Boneyho test, test urgencyie BUS a stres test), frekvenčnému a frekvenčne objemovému záznamu močenia, ličbe pri výskyte inkontinencie a oslabení svalov panvového dna (eletrická stimulácia, cvčenie s biofeedbackom, kontrola správnoti cvičenie, tréning svalov panvového dna.

Habilitačná práca obsahuje aj cieľ, design, vzorky, metódy, výsledky a závery 3 prierezových štúdií:

1. Prevalencia inkontinencie moču u žien vykonávajúcich športy s vysokou intenzitou fyzickej aktivity
2. Prevalencia a riziko druhu športu na výskyt stresovej inkontinenci moču u športovkýň
3. Dopad intenzity fyzickej aktivity hodnotenej Medzinárodným dotazníkom fyzickej aktivity na prevalenciu stresovej inkontinencie moču u mladých žien

Výsledky :

- každá 7 športovkyňa v sledovanom súbore udávala ťažkosti s únikom moču počas vykonávania vysokej intenzity športovej aktivity s negatívnym dopadom na kvalitu života.

- prevalencia SIM bola zistená u 68 (13, 52%) a prevalencia MUI bola zistená u 4 (0,80%)

športovkýň

- mirne ťažkosti s únikom moču boli zistené u 72 (14,3%) športovkýň

- únik moču nebol zaznamenaný u 431 (85, 7%) športovkýň

stredná, ktorá je zapríčinená náhlym vzostupom tlaku v brušnej dutine počas smiechu, kýchania a pri fyzickej námahe , stresová inkontinencia je zapríčinená kombináciou.

Habilitačná práca " Prevalencia inkontinencie moču u športovkýň", vrátane prierezových troch štúdií je odrazom osobnej zainteresovanosti PhDr Magdalény Hagovskej, PhD., cert. MDT, zodpovedá odborným ale aj formálnym požiadavkám na habilitačnú prácu v odbore 7.4.2 verejné zdravotníctvo a to je dôvod, pre ktorý ju odporúčam k obhajobe.

Po preštudovaní habilitačnej práce, vrátane 3 prierezových štúdií môžem konštatovať nasledovné:

- zvolená téma je náročná /druhy športov, počet športovkýň
- je aktuálna
- jednotlivé kapitoly na seba logicky nadväzujú
- ciele práce sú splnené
- autorka si zvolila správne metodické postupy
- konkrétne sú výsledky práce čo sa týka jednotlivých druhov športu

Prácu hodnotím kladne a ak kandidátka splňa všetky podmienky habilitačného konania

o d p o r ú č a m

prijat' prácu doc. PhDr Magdalény Hagovskej, Phd., Cert.MDT a udeliť v odbore 7.4.2 verejné zdravotníctvo vedecko - pedagogický titul

d o c e n t

prof. MUDr. Ivan R o v n ý, PhD., MPH